

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Почеп Юлія Вячеславівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки 4 курсу Почеп Ю. В.

групи Фс – 61а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело Почеп Ю. В.
(підпис)

Керівник к. е. н., доцент _____

Суми 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні аспекти аналізу оборотних активів підприємства.....	8
1.1 Економічна сутність та класифікація оборотних активів.....	8
1.2 Методичні аспекти аналізу оборотних активів підприємства	14
2 Практичні аспекти аналізу оборотних активів ПАТ «КВБЗ».....	17
2.1 Загальна характеристика діяльності та аналіз фінансового стану ПАТ «КВБЗ».....	17
2.2 Оцінка ефективності формування, розподілу та використання оборотних активів ПАТ «КВБЗ».....	24
2.3 Оптимізація структури оборотних активів ПАТ «КВБЗ».....	33
Висновки.....	39
Список використаних джерел.....	41
Додаток А Теоретичні аспекти аналізу оборотних активів.....	48
Додаток Б Фінансова звітність ПАТ «КВБЗ».....	52
Додаток В Оптимізація структури оборотних активів.....	60

ВСТУП

Оборотні активи відіграють важливу роль у діяльності підприємства, так як вони формують найбільш мобільну частину активів суб'єкта господарювання. Тому, в умовах ринкової економіки кожне підприємство має забезпечити достатній обсяг оборотних активів, необхідних для виробництва продукції відповідно до потреб ринку, та в той же час їх обсяг має бути мінімальним, щоб не спричинити зростання витрат виробництва через утворення наднормативних запасів.

У сучасних умовах розвитку економічних відносин спостерігається дефіцит необхідного обсягу оборотних активів, внаслідок чого знижується ефективність роботи підприємства. Тому основним завданням керівництва підприємства є раціональне використання оборотних активів та проведення їх оптимізації з метою забезпечення безперервного виробництва в умовах посилення конкуренції та несприятливого економічного середовища, що можливо за рахунок вчасного та якісного аналізу оборотних активів.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів аналізу оборотних активів підприємства.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

- визначити економічну сутність та класифікацію оборотних активів;
- розглянути процес аналізу оборотних активів підприємства⁴
- надати загальну характеристику діяльності та провести аналіз фінансового стану ПАТ «КВБЗ»;
- здійснити оцінку ефективності формування, розподілу та використання оборотних активів ПАТ «КВБЗ»;
- запропонувати шляхи оптимізації структури оборотних активів ПАТ «КВБЗ».

Об'єктом дослідження виступають оборотні активи ПАТ «КВБЗ».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти аналізу оборотних активів підприємства.

При написанні кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи: монографічний та узагальнення – при дослідженні етимології поняття «оборотні активи»; системного і комплексного підходу – для обґрунтування теоретико-методичного підходу до оцінки ефективності використання оборотних активів; графічний, табличний, порівняння – при аналізі динаміки оборотних активів підприємства.

Інформаційною базою виступали законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність підприємства, навчальні посібники, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених стосовно дослідження оборотних активів, фінансова звітність ПАТ «Крюківський вагоно-будівний завод».

Основний результат роботи полягає у розробці та обґрунтуванні заходів стосовно покращення ефективності формування та використання оборотних активів на основі оптимізації їх структури на ПАТ «КВБЗ».

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та класифікація оборотних активів

Ефективність діяльності підприємства залежить від того, наскільки швидко засоби, які вкладені в активи, трансформуються в реальні гроші. Величина сформованих оборотних активів має бути достатньою для провадження виробничої діяльності, та в той же час мінімальною, яка не спричинить зростання виробничих витрат через утворення наднормативних запасів.

У сучасній науковій практиці не існує єдиного підходу щодо визначення поняття «оборотні активи», так як дане визначення ототожнюють з такими поняттями як «оборотний капітал», «оборотні кошти», «поточні активи», «оборотні засоби». Узагальнення науково-методичних підходів представлено в додатку А.

Досить часто науковцями ототожнюються поняття «оборотні активи» та «оборотний капітал», проте відмінність між ними пояснюється тим, що оборотні активи переробляються і витрачаються у виробничій діяльності, тоді як оборотний капітал лише авансується. Варто відмітити, що лише частина авансованих фінансових ресурсів перетворюється у капітал, яка забезпечує певний результат економічного чи соціального характеру. Виходячи з цього, дані категорії характеризують одні й ті ж об'єкти, серед яких дебіторська заборгованість, грошові кошти, фінансові вкладення і запаси, проте відрізняються. Проте оборотний капітал є більш ширшим поняттям, ніж оборотні активи, оскільки з одного боку характеризує складові оборотних активів, а з іншого - показує їх фінансування.

Провівши аналіз визначень науковців стосовно поняття «оборотні активи» можна виокремити декілька підходів:

– як сукупність оборотних фондів та фондів обігу, тобто оборотні активи розглядаються як вартісна категорія. Прихильниками даного підходу є

Демченко Т. А. [14] та Кіреїцев Г. Г. [22]. Дослідники наголошують на тому, що оборотні фонди включають виробничі запаси, незавершене виробництво та витрати майбутніх періодів, а фонди обігу включають готову продукцію, дебіторську заборгованість та грошові кошти;

– як сукупність грошових коштів. Такої думки Брейлі Р. [6], Майерс С. [6], Нашкерська Г. В. [32], Непочатенко О. О. [33]. Увага зосереджується на грошовій сутності оборотних активів;

– як сукупність майнових цінностей, що обслуговують поточну діяльність підприємства. Основоположником даного підходу є Бланк І. О. [3] та Славюк Р. А. [43].

– як засоби підприємства, що переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції – так зазначають Ковальов В. В. [23] та Філімоненков О. С. [57];

– як сукупність мобільних активів. Такої думки Крейніна М. Н. [26], Білик М. Д. [1] та Русак Н. А. [42].

Оборотні активи знаходяться в постійному русі, а саме з моменту формування виробничих запасів до моменту надходження грошових коштів від реалізації готової продукції, та виступають джерелом фінансування виробничих витрат та витрат, пов'язаних з реалізацією продукції. Виходячи з цього першою функцією оборотних активів є грошове забезпечення безперервного процесу виробництва.

Ще однією функцією, що виконують оборотні активи є платіжно-розрахункова, згідно якої останні впливають на сферу обігу, стан розрахунків та рух грошових коштів. Успішне виконання даної функції можливе за умови наявності в мінімально необхідних розмірах грошових ресурсів для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Класифікація оборотних активів здійснюється за рядом ознак. Проте на сучасному етапі розвитку економічної науки не існує єдиної комплексної класифікації. У зв'язку з цим виникають певні труднощі із визначенням та

ефективним управлінням оборотними активами.. Підходи щодо класифікації оборотних активів різними науковцями узагальнено в додатку А (таблиця А.2).

Бланк І. О. [3] та Бетехтіна Л. О. [1] класифікують оборотні активи за характером фінансових джерел формування, згідно яких оборотні активи поділяються на валові оборотні активи (всі наявні оборотні активи), чисті оборотні активи (частина активів, що сформована за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань) та власні оборотні активи (частина активів, яка сформована за рахунок власного капіталу). Натомість дану класифікаційну ознаку Білик М. Д. [2] пропонує виділити як «за фінансовими особливостями формування», згідно якої оборотні активи поділяють на валові та чисті.

Відповідно до рівня ліквідності оборотні активи поділяють на абсолютно ліквідні (поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти), швидко ліквідні (дебіторська заборгованість) та мало ліквідні (запаси та витрати майбутніх періодів). Таку класифікаційну ознаку виділяє Білик М. Д. [1] та Кірдіна О. Г. [21].

Багато авторів виділяють класифікаційну ознаку «за формою функціонування», проте Бетехтіна Л. О. [1] виділяє цей критерій як «за характером участі в операційному процесі», Білик М. Д. [1] – «за формами функціонування у конкретному періоді часу». Бланк І. О. [3] відповідно доданого критерію поділяє оборотні активи на ті, що обслуговують виробничий цикл, ті, що обслуговують інвестиційну діяльність та ті, що обслуговують фінансовий цикл.

Пеняк Ю. С. [39], Драгун Л. М. [16], Філімоненков О. С. [57] виділяють класифікаційну ознаку «залежно від функціональної ролі у процесі виробництва», відповідно до якої оборотні активи поділяють на засоби сфери виробництва та засоби сфери обігу.

На думку Бланка І. О. [3], Білика М. Д. [1] та Берехтіної Л. О. [1] оборотні активи поділяють за критерієм «за періодом функціонування» на постійні та змінні. Проте дану класифікаційну ознаку Стецюк П. А. [50] називає як «за ступенем зміни у процесі виробництва».

Враховуючи фактор сезонності виробництва на підприємствах України даний критерій є важливим, тому відповідно до нього пропонуємо розрізнити постійні оборотні активи (та частина активів, що постійно перебуває у складі активів підприємства, та відповідно до яких можливо здійснити розрахунок мінімальної потреби в цих активах) та змінні (та частина активів, величина яких змінюється залежно від сезонних потреб).

Також поширеним критерієм класифікації є «за характером організації», проте Драгун Л. М. [16] виділяє даний критерій як «за методами планування та організації», Стецюк П. А. [50] – «за характером організації та регулювання», Філімоненков О. С. [57] – «залежно від методів планування та регулювання». Незважаючи на різнопланову назву даного критерію, оборотні активи поділяються на нормовані та ненормовані.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можемо представити узагальнену класифікацію оборотних активів:

а) залежно від джерел формування:

- оборотні активи, що профінансовані за рахунок власного капіталу;
- оборотні активи, що профінансовані за рахунок залученого капіталу;

б) залежно від складу:

- запаси – величина матеріальних потоків, що набувають форми запасів та забезпечують безперебійну діяльність підприємства;
- поточні біологічні активи – біологічні активи, які мають змогу давати сільськогосподарську продукцію та інші додаткові біологічні активи, що приносять економічні блага на період, що не перевищує 12 місяців;
- дебіторська заборгованість – сума заборгованості, яка представлена фінансовими зобов'язаннями юридичних та фізичних осіб у розрахунках за товари, роботи, послуги та інші;
- поточні фінансові інвестиції – вкладення фінансових ресурсів тривалістю на період від одного року;
- гроші та їх еквіваленти – залишки грошових ресурсів в іноземній та національній валюті;

- витрати майбутніх періодів - певна сума коштів, що в майбутньому буде спрямована на фінансування витрат;

- інші види оборотних активів – активи, що не віднесені до вище згаданих.

с) залежно від рівня ліквідності:

- абсолютно ліквідні – частина оборотних активів, що використовуються для поточних розрахунків (грошові кошти, поточні фінансові інвестиції);

- швидко ліквідні – оборотні активи для перетворення яких в грошові кошти потрібен час. До них належать товари, готова продукція та дебіторська заборгованість;

- мало ліквідні – активи, реалізація яких займе тривалий час (виробничі запаси, поточні біологічні активи та витрати майбутніх періодів).

д) залежно від форми функціонування:

- фінансові – та частина оборотних активів, які виступають у монетарній формі (дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції);

- матеріальні – та частина оборотних активів, яка набуває матеріально-речової форми (запаси).

е) залежно від місця у відтворювальному процесі:

- оборотні активи у сфері виробництва – запаси, паливо та інші, що беруть участь у процесі виробництва;

- оборотні активи у сфері обігу – грошові кошти та їх еквіваленти, що беруть участь у створенні прибутку.

ф) залежно від рівня варіабельності розміру:

- постійні – та частина оборотних активів, що сприяє забезпеченню мінімальних потреб безперебійного функціонування;

- змінні – та частина оборотних активів, величина яких змінюється залежно від періоду.

г) залежно від характеру організації:

- нормовані – активи, на основі яких можна здійснити розрахунок нормативу або визначити мінімальну потребу з ціллю зростання ефективності їх використання

- ненормовані – активи, обсяг яких не можна чітко встановити[3, 4, 11, 14, 22, 24] .

Таким чином, в науковій літературі існує безліч підходів стосовно визначення поняття «оборотні активи», проте на нашу думку під оборотними активами слід визначити - це частина активів, що знаходяться у вартісному вираженні, які беруть участь у виробничому процесі та переносять свою вартість на готову продукцію або перетворюються на грошові ресурси впродовж одного операційного циклу. Саме від оборотних активів залежить фінансовий стан підприємства так як вони здійснюють грошове забезпечення безперервного процесу виробництва та є основним засобом у реалізації платіжно-розрахункової дисципліни. Наявність розширеної класифікації оборотних активів необхідно для забезпечення ефективного та цілеспрямованого управління ними, а також для успішної організації бухгалтерського обліку, від якого залежить процес проведення аналізу оборотних активів, що має вплив на доцільність та обґрунтованість управлінських рішень.

1.2 Методичні аспекти аналізу оборотних активів підприємства

Метою проведення аналізу оборотних активів є визначення їх величини та структури, джерел їх фінансування та співвідношення між ними, обсяг яких має бути достатнім для здійснення ефективної безперебійної діяльності підприємства.

Відповідно до мети аналізу оборотних активів постають наступні завдання:

- визначення абсолютних та відносних зміни в складі та структурі оборотних активів;
- характеристика джерел фінансування оборотних активів;

- виявлення потреб в додаткових фінансових ресурсах для фінансування оборотних активів;
- розрахунок частки найбільш ліквідних, швидко- та повільно ліквідних активів;
- дослідження факторів, що спричиняють ті чи інші зміни у структурі та складі оборотних активів;
- визначення резервів збільшення ефективності використання оборотних активів та прискорення їх оборотності.

На нашу думку, аналіз оборотних активів доцільно проводити у послідовності зазначеній на рис. 1.1.

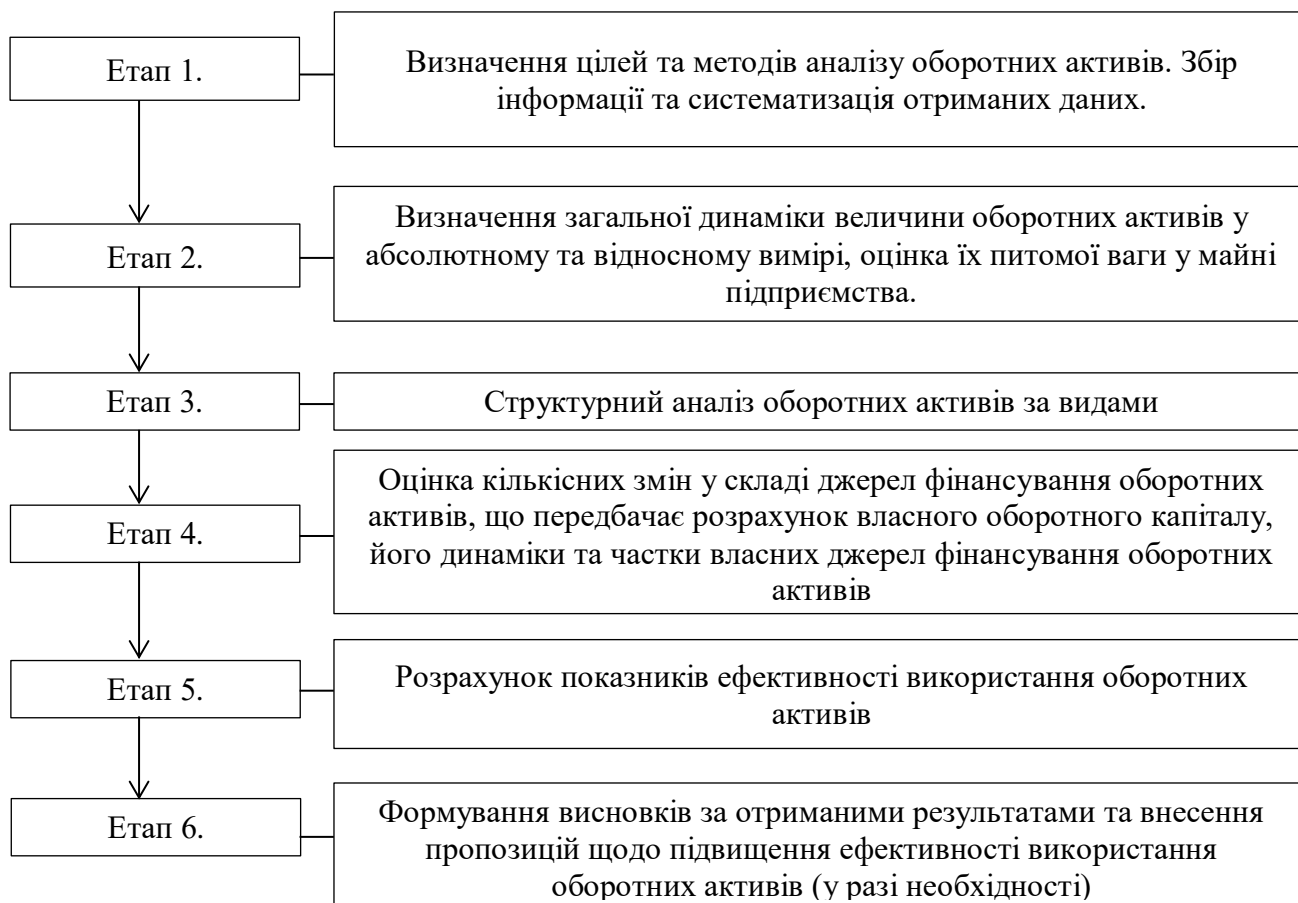

Рисунок 1.1 – Послідовність проведення аналізу оборотних активів підприємства

Першим етапом при аналізі оборотних активів визначають цілі, які необхідно досягти, до яких слід віднести наступні:

- виявлення стану використання оборотних активів з метою визначення фінансового стану підприємства, його кредитоспроможності та інвестиційної привабливості;
- визначення резервів зростання ефективності використання оборотних активів.

При аналізі оборотних активів використовують формалізовані та неформалізовані методи. До формалізованих методів належать наступні: факторний (при розрахунку зміни обсягу оборотних активів та ефективності їх використання), статистичний (при здійсненні кореляційно-регресійного аналізу для прогнозування обсягу оборотних активів) та фінансово-економічний (розрахунок фінансових коефіцієнтів). До неформалізованих методів відносять експертний, рейтинговий, моніторинг та фундаментальний методи [10, 20].

Головним джерелом інформації для аналізу оборотних активів є фінансова звітність підприємства та бухгалтерська документація, яка відображає інформацію про запаси, наявність та списання дебіторської заборгованості та відомості про банківські рахунки підприємства.

Структурний аналіз оборотних активів за видами передбачає визначення пропорцій розподілу ресурсів між окремими елементами. Даний етап важливий для дослідження специфіки операційного циклу та відображення частки тих активів, фінансування яких здійснюється за рахунок власного капіталу та довгострокових кредитів, та тих, що покриваються за рахунок короткострокових кредитів. Оцінка структури оборотних активів дає змогу зробити висновок про поточний фінансовий стан підприємства, його рівень комерційної та економічної роботи.

Розрахунок показників ефективності використання оборотних активів здійснюється на основі розрахунку коефіцієнта оборотності оборотних активів, коефіцієнта завантаження, коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, терміну обороту дебіторської заборгованості, коефіцієнта оборотності запасів,

терміну обороту запасів та показників ліквідності. Методика їх розрахунку наведена в додатку А (табл. А.3).

Таким чином, аналіз оборотних активів здійснюється з метою визначення такого їх обсягу, достатнього для ведення безперебійної діяльності підприємства. В процесі аналізу здійснюється розрахунок абсолютних та відносних змін у складі оборотних активів, групування їх за ознакою ліквідності, характеристика джерел фінансування оборотних активів та визначення резервів підвищення ефективності їх використання.

2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПАТ «КВБЗ»

2.1 Загальна характеристика діяльності та аналіз фінансового стану ПАТ «КВБЗ»

Публічне акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод» (ПАТ «КВБЗ») знаходиться м. Кременчук Полтавської області та є найбільшим виробником залізничної техніки країн СНД, зокрема займається виробництвом вантажних, пасажирських залізничних вагонів, вагонів метро, ескалаторів та ходових частин до вантажних та пасажирських вагонів.

Історія підприємства почалась ще у 1869 році, коли були зведені Крюківські вагонні майстерні, які у 1930 році стали вагонобудівним заводом і з того моменту розпочався випуск вантажних вагонів. Основні доленосні зміни в історії заводу відбувались протягом останніх 27 років, зокрема у 1993 році було створено Відкрите акціонерне товариство. З 2012 року – це Публічне акціонерне товариство «КВБЗ».

Товариство здійснює свою діяльність на підставі Статуту та установчого договору, відповідно до Конституції України, Господарського кодексу України, Закону України про «Господарські товариства» та інших чинних нормативно-

правових документів, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання в сфері підприємництва [36].

Середньооблікова кількість працівників підприємства у 2018 році становить 5304 осіб, що у порівнянні з 2017 роком більше на 295 осіб.

Підприємство реалізує свою продукцію в Україні Укрзалізниці та її структурним підрозділам, промисловим підприємствам України, транспортним та лізинговим компаніям та метрополітенам.

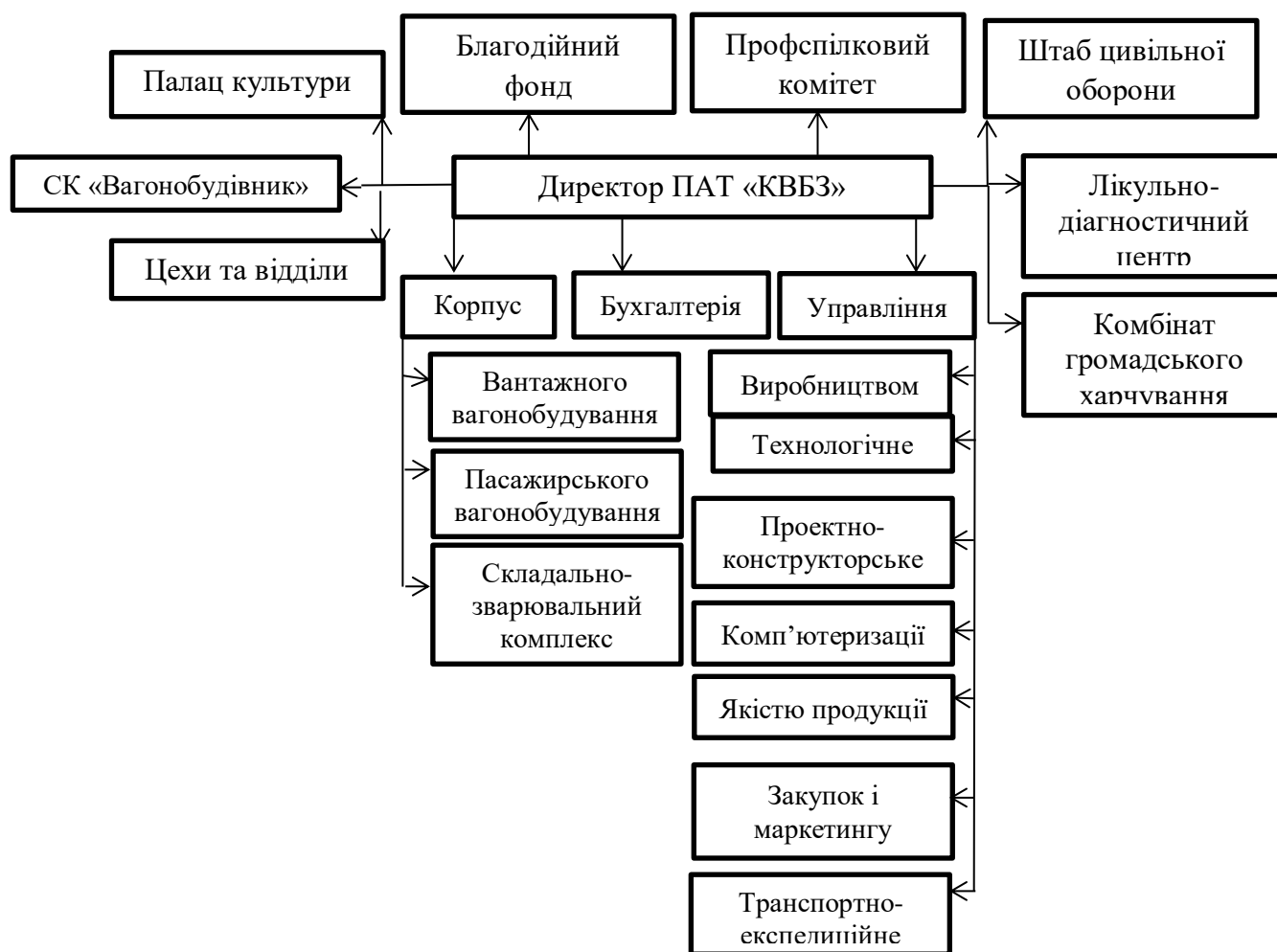

Рисунок 2.1 – Організаційно-управлінська структура ПАТ «КВБЗ» [36]

Основними конкурентами ПАТ «КВБЗ» є:

– в галузі вантажних вагонів - ЗАТ «Тихвинський вагонобудівний завод» (РФ), ВАТ «НПК «Уралвагонзавод» (РФ), ВАТ «Алтайвагон» (РФ), ЗАТ «Завод металконструкцій» (РФ), ВАТ «Русхіммаш» (РФ), ПАТ «Азовмаш»

(Україна), ПАТ «Дніпровагонмаш» (Україна), ТДВ «Попаснянський ВРЗ» (Україна);

– в галузі пасажирських вагонів - ВАТ «Тверський вагонобудівний завод» (РФ), ТОО «ТУЛПАР-ТАЛЬГО» (Казахстан), ЗАТ «Штадлер-Мінськ» (Білорусь);

– в області виробництва вагонів метро - ЗАТ «Метровагонмаш» (РФ), ВАТ «Жовтневий електровагоноремонтний завод» (РФ), ЗАТ «Штадлер-Мінськ» (Білорусь) [36].

З метою оцінки фінансово-господарської діяльності ПАТ «КВБЗ» проведемо аналіз його фінансового стану за період 2014-2018 роки, який передбачає розрахунок показників майнового стану, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Джерелом інформації виступає фінансова звітність ПАТ «КВБЗ», що наведена в додатку Б.

На першому етапі проведемо аналіз показників майнового стану, які є відображенням стану виробничого потенціалу підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Показники майнового стану ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт оновлення	0,03	0,01	0,00	0,03	0,17	0,14	0,14
Коефіцієнт вибуття	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0	-0,01
Коефіцієнт зносу	0,38	0,44	0,49	0,53	0,53	0,15	0
Коефіцієнт придатності	0,62	0,56	0,51	0,47	0,47	-0,15	0

Провівши аналіз таблиці 2.1 зазначимо, що майновий стан підприємства зазнав негативних змін, оскільки коефіцієнт зносу в динаміці збільшився з 0,38 до 0,53 за 2014-2018 роки, що означає зростання частки зношеного обладнання. Відповідно частка придатного обладнання зменшилась з 62 % до 47 %, про що свідчить динаміка коефіцієнта придатності. Коефіцієнт оновлення у 2018 році становить 0,17, що на 0,14 більше за показник 2017 та 2014 років, що означає збільшення частки оновленого обладнання на підприємстві. Коефіцієнт вибуття

протягом аналізованого періоду не перевищує коефіцієнт оновлення, що відповідає нормативу та означає, що основні засоби оновлюються швидше, ніж вибувають.

Наступною групою показників, що будуть проаналізовані є показники фінансової стійкості, які відображають структуру капіталу та ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Аналіз фінансової стійкості здійснюється на основі розрахунку абсолютних (табл. 2.2) та відносних (табл. 2.3) показників.

Таблиця 2.2 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки, тис. грн.

Показник	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
Джерела власних коштів	2442384	2054358	1936465	2193550	2656235
Необоротні активи	1363647	1307204	716955	714848	712553
Наявність власних оборотних коштів	1078737	747154	1219510	1478702	1943682
Довгострокові позикові кошти	505277	703261	342531	393429	235300
Наявність власних і довгострокових позикових джерел	1584014	1450415	1562041	1872131	2178982
Короткострокові позикові кошти	404800	252476	981921	461557	814745
Загальна величина основних джерел формування запасів	1988814	1702891	2543962	2333688	2993727
Загальна величина запасів і витрат	963296	780545	894281	776704	1759509
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	115441	-33391	325229	701998	184173
Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	620718	669870	667760	1095427	419473
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	1025518	922346	1649681	1556984	1234218
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	1;1;1	0;1;1	1;1;1	1;1;1	1;1;1
Тип фінансової стійкості	абсолютна	нормальна	абсолютна	абсолютна	абсолютна

Як свідчать дані, наведені в табл. 2.2, протягом аналізованого періоду підприємство мало абсолютний тип фінансової стійкості, відповідно до якого запаси і витрати фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу, проте виключення становить 2015 рік, коли підприємство мало нормальний тип фінансової стійкості, який передбачає фінансування запасів і витрат за рахунок власного оборотного капіталу та довгострокового позикового капіталу.

Таблиця 2.3 – Динаміка відносних показників фінансової стійкості ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт автономії	0,73	0,68	0,59	0,72	0,72	-0,01	0
Коефіцієнт фінансування	0,37	0,47	0,68	0,39	0,40	0,03	0,01
Коефіцієнт фінансового важеля	0,27	0,32	0,41	0,28	0,28	0,01	0
Коефіцієнт покриття інвестицій	0,88	0,92	0,70	0,85	0,78	-0,1	-0,07
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,80	0,85	0,61	0,80	0,73	-0,07	-0,07
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,65	0,71	0,81	0,85	0,82	0,17	-0,03

Аналіз показників фінансової стійкості засвідчив, що коефіцієнт автономії зменшився за аналізований період на 0,01, що означає незначне зменшення частки власного капіталу у структурі капіталу. Значення даного показника відповідає нормативному значенню (більше 0,5). Коефіцієнт фінансування збільшився з 0,37 до 0,40, що свідчить про зростання величини позикових коштів, що підприємство залучає на 1 грн. власного капіталу. Така динаміка вказує на підвищення фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Збільшення коефіцієнта фінансового важеля до 0,28 у 2018 році

вказує на незначне підвищення частки позикового капіталу у структурі капіталу. Коефіцієнт покриття інвестицій у 2018 році склав 0,78, що на 0,1 менше за показник 2014 року, та означає зменшення частки власного капіталу та довгострокових зобов'язань у загальній величині капіталу. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом зменшився на 0,07, що вказує на зниження частки оборотного капіталу, який сформовано за рахунок власного капіталу, проте значення коефіцієнта відповідає нормативу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився за аналізований період на 0,17 та на кінець 2018 року становить 0,82, що означає зростання власного капіталу, який вкладений в оборотні активи.

На наступному етапі проаналізуємо показники ділової активності, за допомогою яких можна охарактеризувати найважливіші сторони діяльності підприємства, зокрема провести оцінку швидкості обороту фінансових ресурсів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники ділової активності ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт оборотності активів	0,84	0,41	0,66	1,26	1,49	0,64	0,23
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,16	0,61	1,11	1,75	2,08	0,92	0,32
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	13,78	7,79	2,15	11,44	7,96	-5,82	-3,48
Період обороту кредиторської заборгованості, дн.	26	46	167	31	45	19	14
Коефіцієнт оборотності основних засобів	4,20	2,03	3,84	7,30	9,59	5,39	2,30
Операційний цикл, дн.	229	354	314	150	170	-59	20
Фінансовий цикл, дн.	203	308	147	119	125	-78	6

На основі наведених даних відмітимо, що коефіцієнт оборотності активів збільшується за аналогічний період з 0,84 до 1,49, що означає зростання швидкості обороту сукупного капіталу підприємства, тобто у 2018 році кожна

одиниця активів принесла 1,49 грн. чистого доходу. Коефіцієнт оборотності власного капіталу має аналогічну динаміку та збільшується на 0,92, що означає розширення масштабу діяльності підприємства, який забезпечується власним капіталом. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості становить у 2018 році 7,96, що на 5,82 менше за показник 2014 року, та означає погіршення розрахунково-платіжної дисципліни підприємства у відносинах з постачальниками, бюджетом та іншими кредиторами, що відповідно сприяло зростанню періоду обороту кредиторської заборгованості з 26 днів до 45 днів. Позитивну тенденцію має коефіцієнт оборотності основних засобів, який збільшується в динаміці на 5,39, що вказує на підвищення ефективності використання основних засобів. Тривалість операційного циклу за 2014-2018 роки зменшилась на 59 день та на кінець 2018 року склала 170 днів, що свідчить про зниження інтервалу часу, який необхідний для придбання запасів, виготовлення товару та його реалізацію. Аналогічну динаміку має тривалість фінансового циклу, що зменшився на 78 днів та на кінець 2018 року становить 125 днів, тобто за 125 днів власні оборотні кошти виконують один оборот.

З метою оцінки рівня прибутковості підприємства розрахуємо показники рентабельності (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності ПАТ «КВБЗ» за 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,1	-0,14	-0,03	0,11	0,13	0,23	0,02
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,14	-0,20	-0,06	0,15	0,18	0,32	0,03
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,12	-0,33	-0,05	0,09	0,09	0,21	0
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	-0,13	-0,34	-0,06	0,10	0,10	0,23	0

Провівши аналіз показників рентабельності відмітимо, що ПАТ «КВБЗ» було збитковим протягом 2014-2016 років, що вказує на неефективну діяльність підприємства. Так, коефіцієнт рентабельності активів за 2017-2018 роки збільшився з 0,11 до 0,13, що означає зростання величини прибутку, що

створюється одиницею активів підприємства. Якщо оцінювати значення даного показника за 2014-2018 роки, то його приріст склав 0,23. Аналогічну тенденцію має коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який збільшується на 0,32 та на кінець 2018 року становить 0,18, що означає, що 1 грн. власного капіталу приносить 0,18 грн. чистого прибутку. Коефіцієнт рентабельності діяльності протягом 2014-2018 років збільшився на 0,21, що означає збільшення величини чистого прибутку, що приносить 1 грн. чистого доходу. Коефіцієнт окупності виробничих витрат зростає на 0,23 та на кінець 2018 року становить 0,1, що свідчить про збільшення кількості обертів за які окупаються витрати.

Таким чином, провівши аналіз фінансового стану ПАТ «КВБЗ» зазначимо, що майновий стан погіршується, оскільки зростає частка зношеного обладнання. Підприємство має абсолютний тип фінансової стійкості та є фінансово стійким, що пояснюється високою часткою власного капіталу та відносно невеликою залежністю від зовнішніх джерел фінансування. Відслідковується покращення ділової активності підприємства, що зумовлено прискоренням оборотності активів та його складових. Ефективність діяльності підприємства покращилась, так як протягом 2017-2018 років ПАТ «КВБЗ» отримував прибутки. Отже, керівництву підприємства необхідно вжити заходів, що будуть сприяти покращенню майнового стану та підвищенню прибутковості.

2.2 Оцінка ефективності формування, розподілу та використання оборотних активів ПАТ «КВБЗ»

Оборотні активи відіграють важливу роль у проведенні ефективної господарської діяльності підприємства. Необхідно здійснювати постійний моніторинг їх абсолютної величини, проводити структурний аналіз та досліджувати основні показники ефективності використання активів з метою вчасного виявлення диспропорцій та вжиття необхідних заходів. Тому першим

кроком проаналізуємо частку оборотних активів у структурі майна підприємства (рис. 2.1).

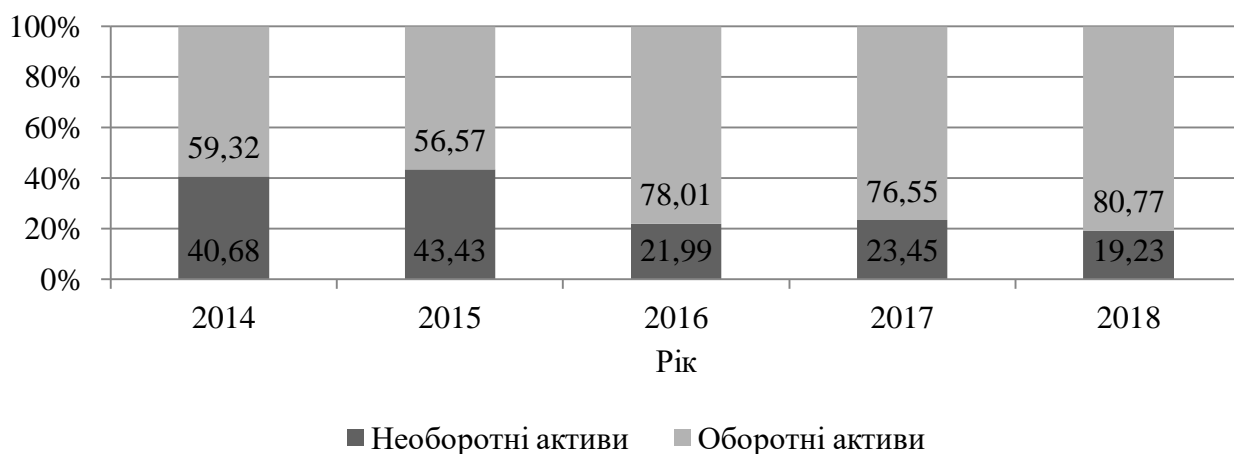

Рисунок 2.1 – Структура активів ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки, %

Відповідно до даних рис. 2.1 зазначимо, що частка оборотних активів у структурі майна підприємства збільшилась з 59,32 % до 80,77 %, що означає високу мобільність балансу. З одного боку, така ситуація не є позитивною, так як може свідчити про звуження масштабів виробничої діяльності підприємства та неефективну політику управління оборотними активами, а з іншого боку чим більший обсяг оборотних активів, тим менший ризик втрати ліквідності підприємства.

Аналіз складу і структури оборотних активів представимо в табл. 2.6.

Відповідно до даних, наведених в табл. 2.6 зазначимо, що загальний обсяг оборотних активів за аналізований період збільшився на 50,53 %, що відбулось за рахунок нарощення величини запасів, грошей та їх еквівалентів, витрат майбутніх періодів. Запаси в динаміці збільшуються на 82,63 % за аналізований період, що з одного боку вказує на розширення виробничого потенціалу підприємства, а іншого – може означати акумуляцію коштів у запаси з метою їх захисту від інфляції. Частка запасів у структурі оборотних активів є найбільшою та збільшується з 48,43 % у 2014 році до 58,75 % у 2018 році. Така ситуація є цілком нормальною, оскільки дане підприємство класифікується як

машинобудівне і їх величина пояснюється тривалістю операційного циклу та значними витратами на виробництво.

Таблиця 2.6 – Склад і структура оборотних активів ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки

Показник	Рік										Відхилення (%)	
	2014		2015		2016		2017		2018		2018/ 2014	2018/ 2017
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
Запаси	9631 11	48, 43	7802 75	45, 82	8939 40	35, 14	7762 82	33, 26	1758 947	58, 75	82,63	126,5 9
Дебіторська заборгованість	7806 04	39, 25	4444 74	26, 10	9279 43	36, 48	6849 29	29, 35	5785 81	19, 33	-25,88	-15,53
Поточні фінансові інвестиції	1623 2	0,8 2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-100,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	2243 57	11, 28	4776 77	28, 05	7200 09	28, 30	8698 18	37, 27	6556 37	21, 90	192,2 3	-24,62
Витрати майбутніх періодів	185	0,0 1	270	0,0 2	341	0,0 1	422	0,0 2	562	0,0 2	203,7 8	33,18
Інші оборотні активи	4325	0,2 2	195	0,0 1	1729	0,0 7	2237	0,1 0	0	0	- 100,0 0	- 100,0 0
Разом	1988 814	10 0	1702 891	10 0	2543 962	10 0	2333 688	10 0	2993 727	10 0	50,53	28,28

Обсяг дебіторської заборгованості має нестабільну динаміку за аналізований період та у 2018 році становить 578581 тис. грн., що на 25,88 % менше за показник 2014 року та на 15,53 % менше за показник попереднього періоду, що означає як зменшення обсягів реалізації продукції з відстрочкою платежу так і покращення розрахунково-платіжної дисципліни покупців. У зв'язку з цим частка дебіторської заборгованості у структурі оборотних активів зменшилась з 39,25 % до 19,33 % за 2014-2018 роки. Значного приросту набула сума грошей та їх еквівалентів – 192,23 % за аналізований період, що вказує на покращення платоспроможності підприємства. Проте значне їх нагромадження на рахунках в банку може свідчити про неефективну політику управління грошовими коштами, так як вони мають перебувати в обігу та не створювати надлишкову ліквідність. Питома вага грошей та їх еквівалентів збільшилась до

21,9 % у 2018 році, що вдвічі більше за показник базового періоду. Витрати майбутніх періодів у 2018 році склали 562 тис. грн., що на 203,78 % більше за показник 2014 року та на 33,18 % більше за показник попереднього періоду. Вони займають досить малу частку у структурі оборотних активів, яка збільшилась за 2014-2018 роки з 0,01 % до 0,02 %. Інші оборотні активи наявні лише протягом 2014-2017 років, обсяг яких зменшився з 4325 тис. грн. до 2237 тис. грн., що сприяло зниженню їх питомої ваги з 0,22 у 2014 році до 0,1 у 2017 році.

Враховуючи той факт, що величина запасів зростає, то вважаємо доцільним провести аналіз їх складу та структури (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад і структура запасів ПАТ «КВБЗ» за 2014-2018 роки

Актив	Рік										Відхилення (+/-)	
	2014		2015		2016		2017		2018		2018/ 2014	2018/ 2017
	тис. грн.	%	Тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
Виробничі запаси	4800 74	49, 85	4593 31	58, 87	5985 31	66, 95	5828 47	75, 08	1097 638	62, 40	128,6 4	88,32
Незавершене виробництво	3705 99	38, 48	2396 90	30, 72	2812 78	31, 46	1646 29	21, 21	6017 15	34, 21	62,36	265,5 0
Готова продукція	1122 24	11, 65	8042 7	10, 31	1349 3	1,5 1	2833 7	3,6 5	5882 2	3,3 4	- 47,59	107,5 8
Товари	214	0,0 2	827	0,1 1	638	0,0 7	469	0,0 6	772	0,0 4	260,7 5	64,61
Разом	9631 11	100 ,00	7802 75	100 ,00	8939 40	100 ,00	7762 82	100 ,00	1758 947	100 ,00	82,63	126,5 9

Як свідчать дані табл. 2.7, запаси у 2018 році склали 175894 тис. грн., що на 82,63 % більше за показник 2014 року та на 126,59 % більше за показник 2017 року. Виробничі запаси збільшуються на 128,64 % та на кінець 2018 року становлять 1097638 тис. грн., що сприяло підвищенню їх частки у структурі запасів з 49,85 % до 62,40 % за 2014-2018 роки. Обсяг незавершеного виробництва збільшився з 370599 тис. грн. у 2014 році до 601715 тис. грн. у 2018 році, проте його частка у структурі запасів зменшилась до 34,21 % у 2018 році. Протилежну динаміку має величина готової продукції, яка зменшується на 47,59 %, що сприяє зменшенню її питомої ваги з 11,64 % до 3,34 % за аналізований період. Товари за аналогічний період збільшились на 260,75 % та на кінець 2018

року склали 260,75 %. Останні займають найменшу питому вагу у структурі запасів та становить 0,04 % у 2018 році. Отже, відбулось значне збільшення виробничих запасів та готової продукції, що означає розширення виробничого потенціалу підприємства.

Одним з основних етапів аналізу оборотних активів є оцінка ефективності їх використання, що проводиться на основі розрахунку коефіцієнта оборотності оборотних активів в цілому та в розрізі елементів, тривалості одного обороту, коефіцієнта завантаження оборотних активів та рентабельності (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники ефективності використання оборотних активів ПАТ «КВБЗ» за 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,42	0,73	0,85	1,65	1,84	0,42	0,19
Період одного обороту оборотних активів, дн.	253	492	426	218	195	-58	-23
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,62	2,93	2,37	6,08	9,94	6,32	3,86
Період обороту дебіторської заборгованості, дн.	99	123	152	59	36	-63	-23
Коефіцієнт оборотності запасів	2,93	1,60	2,41	4,96	3,13	0,20	-1,83
Період обороту запасів, дн.	123	225	150	73	115	-8	42
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,70	1,37	1,18	0,61	0,54	-0,16	-0,06
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів	-0,17	-0,21	-0,04	0,14	0,16	0,34	0,02

Як свідчать проведені розрахунки, дане підприємство ефективно використовує оборотні активи, оскільки показники оборотності в динаміці збільшуються. Так, коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився на 0,42 та на кінець 2018 року склав 1,84, що означає підвищення величини чистого доходу, що приносить одиниця оборотних активів. Відповідно період одного обороту оборотних активів зменшився на 58 днів та на кінець 2018 року складає 195 днів. Збільшення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості на 5,91 за 2014-2018 роки свідчить про покращення платіжної дисципліни покупців, що

передбачає вчасне погашення покупцями заборгованості перед підприємством та скорочення продажів з відстрочкою платежу. Відповідно період обороту дебіторської заборгованості зменшується з 99 днів у 2014 році до 38 днів у 2018 році. Збільшення коефіцієнта оборотності запасів у 2018 році складає 2,72, що на 0,06 менше за показник 2014 року та на 1,46 менше за показник 2017 року, що означає підвищення числа поповнення запасів. Позитивну тенденцію має коефіцієнт завантаження оборотних активів, який зменшився на 0,16 за аналізований період та на кінець 2018 року склав 0,54, тобто це означає, що для отримання 1 грн. чистого доходу підприємство використовує оборотні активи у сумі 0,54 грн., тоді як у 2018 році було необхідно 0,7 грн. оборотних активів. Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів протягом 2014-2016 років приймає значення менше 0, що відбулось через збиткову діяльність, проте протягом 2017-2018 років значення даного показника склало 0,14 та 0,16 відповідно, що свідчить про те, що на 1 грн. оборотних активів припадає 0,14 грн. та 0,16 грн. чистого прибутку відповідно.

Варто відмітити, що структура оборотних активів має значний вплив на ліквідність балансу, отже існує залежність між ризиком втрати ліквідності, ефективністю діяльності підприємства від обсягу оборотних активів. Аналіз ліквідності балансу здійснюється шляхом зіставлення групи активів, згрупованих за рівнем ліквідності із певною групою пасивів, що згруповані за терміном погашення (табл. 2.9).

Відповідно до даних, наведених в табл. 2.9 зазначимо, що величина високоліквідних активів в динаміці збільшилась на 415048 та на кінець 2018 року склала 655637 тис. грн., що було зумовлено збільшенням грошових коштів та їх еквівалентів. Зменшення величини активів, що швидко реалізуються на 8375 тис. грн. відбулось за рахунок дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги та готової продукції. Зростання обсягу активів, що повільно реалізуються на 598240 тис. грн. пов'язано із збільшенням величини виробничих запасів. Активи, що важко реалізуються у 2018 році досягли значення 712553 тис. грн.,

що на 651094 тис. грн. менше за показник 2014 року, що означає зниження вартості необоротних активів підприємства.

Таблиця 2.9 – Аналіз ліквідності балансу ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки, тис. грн.

Показник	Рік					Відхилення (+/-) 2018/2014
	2014	2015	2016	2017	2018	
Групування активів за рівнем ліквідності						
Високоліквідні активи	240589	477677	720009	869818	655637	415048
Активи, що швидко реалізуються	298485	251506	389751	310409	290110	-8375
Активи, що повільно реалізуються	1449740	973708	1434202	1153461	2047980	598240
Активи, що важко реалізуються	1363647	1307204	716955	714848	712553	-651094
Групування пасивів за термінами погашення						
Термінові зобов'язання	197973	174761	437394	400047	635924	437951
Короткострокові зобов'язання	206827	77715	544527	61510	178791	-28036
Довгострокові зобов'язання	505277	703261	342531	393429	235300	-269977
Постійні пасиви	2442384	2054358	1936465	2193550	2656235	213851
Визначення браку (надлишку) активів для виконання зобов'язань						
A1 і П1	>	>	>	>	>	-
A2 і П2	>	>	<	>	>	-
A3 і П3	>	>	>	>	>	-
A4 і П4	<	<	<	<	<	-

Величина термінових зобов'язань підприємства збільшилась на 437951 тис. грн. за аналізований період, що відбулось за рахунок нарощення кредиторської заборгованості за розрахунками. Сума короткострокових зобов'язань у 2018 році склала 178791 тис. грн., що на 28036 тис. грн. менше за показник 2014 року, що пов'язано з погашенням короткострокових кредитів банку та зниженням суми кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Довгострокові зобов'язання зменшились з 505277 тис. грн. у 2014 до 235300 тис. грн. за рахунок зниження інших довгострокових зобов'язань. Сума постійних пасивів зменшувалась протягом 2014-2016 років через збиткову діяльність підприємства,

яка спричинила нарощення величини непокритого збитку, та протягом 2017-2018 років їх обсяг збільшився до 2193550 тис. грн. та до 2656235 тис. грн. відповідно.

Отже, провівши зіставлення активів, згрупованих за ступенем ліквідності з відповідною групою пасивів, що згруповані за терміновістю оплати можемо зазначити, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним протягом аналізованого періоду. Виключення становить 2016 рік, коли відбулось невиконання 2-ої умови ліквідності, що пов'язано з перевищенням короткострокових зобов'язань над активами, що швидко реалізуються, тобто у 2016 році можемо говорити про перспективну ліквідність.

Оцінка ліквідності підприємства здійснюється на основі розрахунку відносних показників з метою визначення ступеню покриття оборотними активами поточних зобов'язань (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «КВБЗ» за період 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2017	2018/ 2014
Коефіцієнт покриття	4,91	6,74	2,59	5,06	3,67	-1,38	-1,24
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,52	3,65	1,68	3,37	1,51	-1,85	-1,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,59	1,89	0,73	1,88	0,80	-1,08	0,21
Чистий оборотний капітал	1 584 014	1 450 415	1 562 041	1 872 131	2 178 982	306851	59496 8

На основі вище зазначених розрахунків відмітимо, що показники ліквідності значно перевищують граничні значення, що означає надлишкові платіжні можливості підприємства, проте відмічається їх позитивна тенденція до зменшення. Коефіцієнт покриття зменшується до 3,67 у 2018 році, що на 1,38 менше за показник попереднього періоду та на 1,24 менше за показник 2014 року, що означає зниження оборотних активів, що припадають на 1 грн. поточних зобов'язань. Невідповідність значення даного показника нормативним мевам (1,5-2,0) вказує на те, що підприємство має у своєму розпорядженні значний обсяг ресурсів, який сформувався за рахунок власних джерел.

Зменшення коефіцієнта швидкої ліквідності з 2,52 до 1,51 вказує на зниження платіжних можливостей підприємства за рахунок наявних грошових коштів та коштів, отриманих від вчасного погашення дебіторської заборгованості. Проте така динаміка показника не суперечить нормативному значенню, яке має перебувати в межах 0,8-1,0, а навпаки значно його перевищує.

Головним критерієм ліквідності виступає коефіцієнт абсолютної ліквідності, який становить 0,8 у 2018 році, що на 0,21 більше за показник 2014 року та на 1,08 менше за показник 2017 року. Отже, у 2018 році підприємство негайно може погасити 80 % поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Нормальним значенням показника вважається, якщо воно знаходиться в межах 0,25-0,3.

Динаміка чистого оборотного капіталу є позитивною, так як значення показника > 0 та в динаміці збільшується, що означає наявність у підприємства коштів для розрахунку за своїми зобов'язаннями.

Таким чином, провівши аналіз динаміки зміни обсягу оборотних активів, зазначимо, що їх величина збільшилась на 50 % за аналізований період, що було зумовлено нарощенням запасів та грошових коштів та означає зниження ризику втрати ліквідності. Проведені розрахунки показників ефективності оборотних активів засвідчили про прискорення швидкості обороту оборотних активів, розрахунків з дебіторами, збільшення прибутковості оборотних активів. Аналіз ліквідності балансу засвідчив про його абсолютну ліквідність, що не є оптимальною ситуацією, оскільки може вказувати на недостатньо ефективне використання коштів. Аналіз показників ліквідності підприємства засвідчив про його надлишкові платіжні можливості. Таким чином, виникає необхідність у розробці заходів щодо оптимізації структури оборотних активів, тобто виникає необхідність у проведенні оптимізації складу та структури оборотних активів.

2.3 Оптимізація структури оборотних активів ПАТ «КВБЗ»

Необхідність оптимізації структури оборотних активів викликана тим, що показники ліквідності значно перевищують нормативні значення, що вказує на неоптимальну їх структуру.

Оптимізацію структури оборотних активів будемо проводити на основі оптимізації структури балансу підприємства, що здійснюється за допомогою вираження відносних показників шляхом групування активів за ступенем ліквідності та пасивів за терміном погашення.

Отже, на основі показників ліквідності проведемо оптимізацію структури балансу, методика розрахунку яких наведена в додатку А. Основою для розрахунку оптимальних пропорцій кожної складової балансу є показник абсолютної ліквідності, що надає змогу оцінити платіжні можливості підприємства на даний момент.

Провівши розрахунки, що наведені в додатку В, було отримано нормативи оптимальної структури балансу (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Оптимальні значення статей балансу

Показник	За нижньою межею граничних значень		За верхньою межею граничних значень	
	Оцінка у величині A_1	Питома вага, %	Оцінка у величині A_1	Питома вага, %
Пасиви				
Валюта балансу	14,97 A_1	100,00	18,88 A_1	100,00
Постійні та довгострокові пасиви, у т. ч.:	10,97 A_1	73,28	13,88 A_1	73,52
- Постійні пасиви	9,75 A_1	65,13	13,88 A_1	73,52
Поточні зобов'язання	4 A_1	26,72	5 A_1	26,48
Активи				
Необоротні активи	8,77 A_1	58,58	9,13 A_1	48,36
Оборотні активи	6,2 A_1	41,42	9,75 A_1	51,64
Запаси	3,6 A_1	24,05	6 A_1	31,78

Продовження табл. 2.11

Показник	За нижньою межею граничних значень		За верхньою межею граничних значень	
	Оцінка у величині A_1	Питома вага, %	Оцінка у величині A_1	Питома вага, %
Дебіторська заборгованість	1,6 A_1	10,69	2,75 A_1	14,57
Грошові кошти та Поточні фінансові інвестиції	A_1	6,68	A_1	5,30
Власні оборотні активи (робочий капітал)	0,62 A_1	4,14	0,98 A_1	5,19

Відповідно до отриманих розрахунків, що наведені в таблиці 2.11 у структурі активів основну частку займають необоротні активи, якщо розглядати значення показника за нижньою межею. Тоді як за верхньою межею основна частка належить оборотним активам. Наступними за величиною питомої ваги є запаси (24,05 % за нижньою межею та 31,78 % за верхньою межею) та дебіторська заборгованість (6,68 % за нижньою межею та 5,3 % за верхньою межею). В структурі пасивів переважають постійні пасиви, як за верхньої так і за нижньою межею.

Варто взяти до уваги, що основою при розрахунку оптимальних значень елементів балансу є обсяг грошових коштів, виникає необхідність у визначенні оптимального обсягу грошових коштів. Отже, використовуючи модель Баумоля проведемо розрахунок (формула 2.1).

$$DC_{\max} = \sqrt{\frac{2 * P_K * O_{DA}}{СП_{КФВ}}} \quad (2.1)$$

де P_K – середня сума витрат з обслуговування однієї операції;

O_{DA} – фактична сума витрат у 2018 році;

$СП_{КФВ}$ – ставка відсотка за короткостроковими фінансовими інвестиціями [46].

Провівши відповідні розрахунки, було отримано максимальний обсяг грошових коштів, який становить:

$$DC_{\max} = \sqrt{\frac{2 \cdot 250 \cdot 5248524}{0,13}} = 142080 \text{ (тис. грн.)}$$

Шляхом підстановки значення оптимального обсягу грошових коштів у отримані формули, що наведені в табл. 2.11, визначимо оптимізовані значення статей балансу та проведемо їх порівняльний аналіз із фактичними значеннями (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Порівняльний аналіз оптимальних та фактичних значень статей балансу ПАТ «КВБЗ» у 2018 році, тис. грн.

Показник	За нижньою межею	За верхньою межею	Фактичний обсяг	Відхилення фактичного значення від нижньої межі	Відхилення фактичного значення від верхньої межі
Валюта балансу	2126937,6	2682470,4	3706280	1579342,4	1023810
Постійні та довгострокові пасиви, у т. ч.:	1558617,6	1972070,4	2891535	1332917,4	919464,6
- Постійні пасиви	1385280	1972070,4	2656235	1270955	684164,6
Поточні зобов'язання	568320	710400	814745	246425	104345
Необоротні активи	1246041,6	1297190,4	712553	-533488,6	-584637,4
Оборотні активи	880896	1385280	2993727	2112831	1608447
Запаси	511488	852480	1758947	1247459	906467
Дебіторська заборгованість	227328	390720	578581	351253	187861
Грошові кошти та Поточні фінансові інвестиції	142080	142080	655637	513557	513557
Власні оборотні активи (робочий капітал)	88089,6	139238,4	2178982	2090892,4	2039744

Отримані розрахунки, що наведені в табл. 2.12, засвідчили, що фактичні значення елементів балансу значно відрізняються від оптимальних як за

верхньою так і за нижньою межею. Тому, з метою забезпечення оптимального рівня ліквідності підприємства, вважаємо за необхідне провести реструктуризацію балансу ПАТ «КВБЗ». Схему оптимізації балансу ПАТ «КВБЗ» представлено на рис. 2.2.

Зазначимо, що досягнення обсягів окремих статей до оптимальних значень буде здійснюватись відповідно до верхньої межі. Доцільно приділити увагу диспропорціям, що спостерігаються за обсягом необоротних та оборотних активів. Враховуючи той факт, що частка зношеного обладнання на підприємстві зростає необхідно провести його модернізацію, що можливо за рахунок коштів із нерозподіленого прибутку в обсязі 48764,4 тис. грн. та коштів отриманих від погашення дебіторської заборгованості – 181721 тис. грн.. За рахунок наявних грошових коштів у сумі 415352 тис. грн. планується провести реконструкцію цехів.

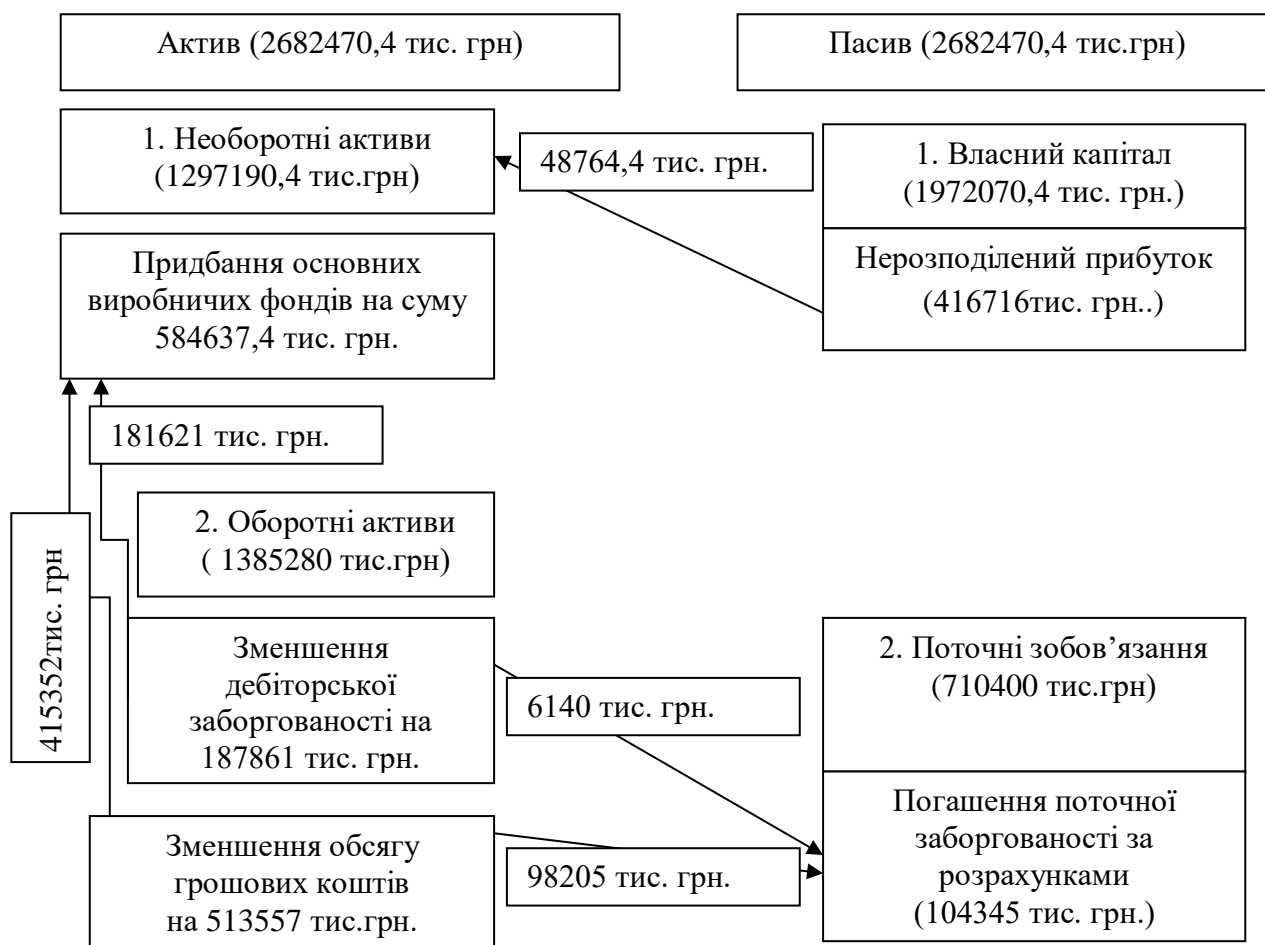

Рисунок 2.2 – Схема оптимізації балансу ПАТ «КВБЗ»

Що стосується змін у структурі оборотних активів, то величину запасів зменшити не можемо, так як їх обсяг обумовлений виробничими потребами підприємства.

Основним видом діяльності підприємства є виробництво вантажних, пасажирських вагонів, вагонів метро та ін., що знаходить своє відображення у складових оборотних активів. Взаємовідносини з дебіторами надають можливість підприємству зменшити обсяг дебіторської заборгованості до 390720 тис. грн., що відбудеться за рахунок погашення суми боргу. Перша частина коштів, як вже зазначалось, буде направлена на оновлення основних засобів, а інша частина коштів у сумі 6140 тис. грн. буде направлена на погашення кредиторської заборгованості.

Значний надлишок грошей та їх еквівалентів на рахунку в банку пояснюється специфікою оплати за виконані замовлення, які зазвичай припадають на кінець звітного періоду. Тому при перерозподілі даних коштів вважаємо за доцільне направити 98205 тис. грн. на погашення поточної кредиторської заборгованості.

Провівши оптимізаційні заходи відносно складу та структури балансу ПАТ «КВБЗ» проведемо розрахунок планових та фактичних показників ліквідності (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Показники ліквідності оптимізованого балансу ПАТ «КВБЗ» за 2018 рік

Показник	Факт 2018	План 2019	Відхилення
Коефіцієнт покриття	3,67	1,95	-1,72
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,16	0,75	-0,41
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,8	0,2	-0,6

Відповідно до наведених вище результатів розрахунків, зазначимо, що планові показники ліквідності 2019 року зменшуються в динаміці завдяки оптимізації структури балансу. Коефіцієнт покриття у 2019 році становитиме 1,95, що на 1,72 менше за показник 2018 року, що зумовлено зменшенням

оборотних активів. Коефіцієнт швидкої ліквідності зменшується на 0,41 та досягає значення 0,75 завдяки зменшенню дебіторської заборгованості та грошових коштів. Зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності пояснюється зменшенням грошових коштів та їх еквівалентів.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів що стосується оптимізації структури балансу на ПАТ «КВБЗ» сприятиме досягненню оптимального рівня ліквідності, ефективному перерозподілу грошових ресурсів та налагодження умов платіжно-розрахункової дисципліни. Вивільнення грошових коштів сприятиме покращенню матеріально-технічної бази підприємства, що матиме позитивний вплив на якість продукції в майбутньому та зменшить обсяг, понесених витрат у процесі виробництва.

ВИСНОВКИ

Фінансовий стан підприємства залежить від того, наскільки ефективно здійснюється формування та використання оборотних активів. Величина сформованих оборотних активів має бути достатньою для провадження виробничої діяльності, та в той же час мінімальною, яка не спричинить зростання виробничих витрат через утворення наднормативних запасів.

Провівши дослідження етимології поняття «оборотні активи» зазначимо, що під оборотними активами слід визначити - це частина активів, що знаходяться у вартісному вираженні, які беруть участь у виробничому процесі та переносять свою вартість на готову продукцію або перетворюються на грошові ресурси впродовж одного операційного циклу.

Метою проведення аналізу оборотних активів є визначення їх величини та структури, джерел їх фінансування та співвідношення між ними, обсяг яких має бути достатнім для здійснення ефективної безперебійної діяльності підприємства. Послідовність аналізу оборотних активів є наступною: 1) визначення цілей і методів аналізу оборотних активів; 2) визначення загальної динаміки величини оборотних активів; 3) проведення структурного аналізу оборотних активів за його елементами; 4) оцінка кількісних змін у складі джерел фінансування оборотних активів; 5) розрахунок показників ефективності використання оборотних активів; 6) формування висновків.

Кваліфікаційна робота здійснювалась на матеріалах ПАТ «КВБЗ», що є найбільшим виробником залізничної техніки країн СНД, зокрема займається виробництвом вантажних, пасажирських залізничних вагонів, вагонів метро, ескалаторів та ходових частин до вантажних та пасажирських вагонів. Провівши аналіз фінансового стану ПАТ «КВБЗ» зазначимо, що майновий стан погіршується, оскільки зростає частка зношеного обладнання. Підприємство має абсолютний тип фінансової стійкості та є фінансово стійким, що пояснюється високою часткою власного капіталу та відносно невеликою залежністю від

зовнішніх джерел фінансування. Відслідковується покращення ділової активності підприємства, що зумовлено прискоренням оборотності активів та його складових. Ефективність діяльності підприємства покращилась, так як протягом 2017-2018 років ПАТ «КВБЗ» отримував прибутки. Отже, керівництву підприємства необхідно вжити заходів, що будуть сприяти покращенню майнового стану та підвищенню прибутковості.

Провівши аналіз динаміки зміни обсягу оборотних активів, зазначимо, що їх величина збільшилась на 50 % за аналізований період, що було зумовлено нарощенням запасів та грошових коштів та означає зниження ризику втрати ліквідності. Основна частка у структурі оборотних активів належить запасам - 58,75 % у 2018 році, що свідчить про значний виробничий потенціал підприємства. Проведені розрахунки показників ефективності оборотних активів засвідчили про прискорення швидкості обороту оборотних активів, розрахунків з дебіторами, збільшення прибутковості оборотних активів. Аналіз ліквідності балансу засвідчив про його абсолютну ліквідність, що не є оптимальною ситуацією, оскільки може вказувати на недостатньо ефективне використання коштів. Аналіз показників ліквідності підприємства засвідчив про його надлишкові платіжні можливості. Таким чином, виникає необхідність у розробці заходів щодо оптимізації структури оборотних активів, тобто виникає необхідність у проведенні оптимізації складу та структури оборотних активів.

Оскільки показники ліквідності підприємства значно перевищують нормативні значення, то була проведена оптимізація структури оборотних активів. Реалізація запропонованих заходів що стосується оптимізації структури балансу на ПАТ «КВБЗ» сприятиме досягненню оптимального рівня ліквідності, ефективному перерозподілу грошових ресурсів та налагодження умов платіжно-розрахункової дисципліни. Вивільнення грошових коштів сприятиме покращенню матеріально-технічної бази підприємства, що матиме позитивний вплив на якість продукції в майбутньому та зменшить обсяг, понесених витрат у процесі виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2009. № 1 (16). С.74–77.
2. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2007. 592 с.
3. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия : навч. посіб. К. : Ника-центр, Эльга, 2003. 448 с.
4. Богданова О. В. Економічна суть, класифікація та джерела формування оборотних активів. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки. 2013. Вип. 24. С. 212-216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2013_24_35
5. Боярко І. М. Оптимізація структури балансу. 2010. №4. С. 159-166.
6. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов : навч. посіб. М.: Олимп-Бизнес, 1997. 1088 с.
7. Бугріменко Р. М. Політика фінансування оборотних активів торговельного підприємства. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2019. Вип. 2. С. 7-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2019_2_4
8. Бурак І. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління оборотними активами суб'єкта підприємницької діяльності. *Молодий вчений*. 2018. № 5(1). С. 277-281. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5\(1\)__70](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5(1)__70)
9. Ващенко Н. В. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 330-335. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_6_80
10. Великий Ю. В. Аналіз динаміки, структури та використання оборотних активів підприємств машинобудування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2017. Вип. 23(3). С. 152-156 . URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_23\(3\)__38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_23(3)__38)

11. Власова Н. О. Типізація політики формування оборотних активів та їх ефективність на підприємствах роздрібної торгівлі. *Бізнес Інформ*. 2015. № 1. С. 223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_1_36
12. Володькіна М. В. Економіка промислового підприємства: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 196 с.
13. Гросул В. А. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. Вип. 2. С. 172-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_28
14. Демченко Т. А. Оборотні активи та їх відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Актуальні проблеми економіки / Т. А. Демченко. – 2007. – №9. – 227 с.
15. Донін Є. О. Політика управління оборотними активами сучасного підприємства. *Finane, accounting, banks*. 2017. Вип. 1. С. 231-240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2017_1_27
16. Драгун Л. М. Удосконалення аналізу ефективності використання обігових коштів підприємства. *Фінанси України*. 1998. № 12. С. 12 – 20.
17. Дрига С. Г. Сучасні підходи до трактування сутності оборотних активів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 11. С. 182-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_11_45
18. Дубей Ю. В. Напрями ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2018. № 1. С. 109-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2018_1_15
19. Жихарева В. В. Підхід до оцінки ефективності використання оборотних активів підприємств портової діяльності. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2018. Вип. 3. С. 5-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2018_3_3
20. Касич А. О. Структурний аналіз оборотних активів машинобудівних підприємств. *Фінансовий простір*. 2018. № 4. С. 117-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_4_15

21. Кірдіна О. Г. Управління оборотними активами підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. Вип. 43. С. 133-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_43_28
22. Кирейцев Г. Г. Финансовый менеджмент: учеб. Пособие. К. : ЦУЛ, 2006. 496 с.
23. Ковалев, В.В. Финансы предприятий: ученик. М.: ТК Велби, 2004. 352 с.
24. Колумбет О. П. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. Сер. : Економіка і управління. 2013. Вип. 23-24. С. 324-332. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2013_23-24_48
25. Костецький Я. І. Аналіз складу і структури оборотних активів. *Інноваційна економіка*. 2014. № 1. С. 188-192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_1_32
26. Крейнина М. Н. Финансовый менеджмент : учеб. пособие. М. : Дело и сервис, 2008. 308 с.
27. Крута Л. С. Оцінка впливу структури оборотних активів на ділову активність підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 15. С. 141-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_15_66
28. Купріна Н. М. Особливості аналізу оборотних активів підприємства в сучасних умовах. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 39-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_6
29. Дрига С. Г. Сучасні підходи до трактування сутності оборотних активів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 11. С. 182-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_11_45
30. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. № 1. С. 67-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_1_9

31. Нагаса Г. О. Обґрунтування показників ефективності політики фінансування оборотних активів. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 283-290. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2017_185_35
32. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
33. Непочатенко О. О. Теоретичне обґрунтування сутності оборотних активів. *Інноваційна економіка*. 2015. № 4. С. 265-273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_45
34. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів. *Економіка і держава*. 2008. № 7. С. 43-46.
35. Огійчук М. Ф. Оцінка оборотних активів за національними та міжнародними стандартами: проблеми та перспективи. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва*. Сер. : Економічні науки. 2014. № 7. С. 353-359. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2014_7_48
36. Офіційний сайт ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод». URL: <http://www.kvsz.com/index.php/ua/>
37. Павленко О. П. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 981-984. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_223
38. Панасюк В. М. Обліково-аналітичний інструментарій управління оборотними активами підприємства в частині витрат майбутніх періодів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 4(2).С. 178-184. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4\(2\)__29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4(2)__29)
39. Пеняк Ю. С. Формування та ефективність використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств: автореф. дис.канд. екон. наук; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х., 2010. 20 с.
40. Поддєрьогін. А.М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ, 2005. 627 с.

41. Руденко І. В. Аналіз раціональності формування матеріальних оборотних активів підприємства. *Бізнес Інформ*. 2015. № 12. С. 198-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_12_30
42. Русак В. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: справ. пособие: Высш. шк. 1998. 309 с.
43. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 460с.
44. Сікора, І. Особливості оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 9. С. 13–18.
45. Сіфурова А. І. Формування фінансової структури оборотного капіталу та оборотних активів підприємств торгівлі України. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2019. Вип. 1. С. 25-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2019_1_5
46. Слободянюк О. В. Управління оборотними активами для ефективної роботи підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Економічні науки. 2018. Вип. 1. С. 225-235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgrp_ekon_2018_1_25
47. Степанюк О. С. Особливості економічних процесів оборотності активів та ефективність їх використання. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2018. № 2. С. 100–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2018_2_9
48. Степанюк О. С. Економічні процеси оборотності активів та її показники. *Академічний огляд*. 2019. № 2. С. 39-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ao_2019_2_5
49. Стеценко Н. А. Підходи до формування необхідного обсягу оборотних активів. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2014. № 5(1). С. 48-52. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5(1)_12)
50. Стецюк П. А. Методичний інструментарій оцінки ефективності оборотних активів підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 3. С. 3-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmebi_2018_3_4

51. Стратійчук В. Стратегічне управління оборотними активами підприємств торгівлі. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 5. С. 59-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2019_5_8

52. Суков Г.С. Програмне забезпечення управління оборотними активами підприємств машинобудівної галузі. *Збірник тез та текстів виступів на Четвертій всеукраїнській науковій конференції, присвяченій видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову*. Житомир: ЖДТУ, 2006. С. 54-55.

53. Сюркало Б. І. Галузеві особливості складу та структури оборотних активів підприємств. *Бізнес Інформ*. 2016. № 6. С. 150-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_6_24

54. Терещенко С. І. Ефективне використання оборотних активів підприємством. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2019. Вип. 2. С. 67-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2019_2_14

55. Череп О. Г. Оптимізація структури оборотних активів підприємства в межах фінансової реструктуризації. *Вісник Запорізького національного університету*. Економічні науки. 2018. № 1. С. 37-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_eco_2018_1_7

56. Чухно І.С. Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства. URL: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidpriemstva>

57. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 328 с.

58. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

59. Царенко О. В. Аналітичний інструментарій ефективності використання оборотних активів для забезпечення дієвості та цілеорієнтованого

розвитку підприємства. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2018. Вип. 14(1). С. 84-92. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2018_14\(1\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2018_14(1)_14)

60. Шевців Л. Ю. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливою складовою оборотних активів підприємств. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 4(2). С. 65-69. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_4\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_4(2)_14)

61. Шкроміда В. В. Використання багатofакторного мультиплікатора оборотності оборотних активів в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 2. - С. 191-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_2_28

62. Шматковська Т. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 3. С. 174-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_3_15

63. Яковенко О. Теоретичні аспекти вдосконалення управління оборотними активами. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 1-2. С. 174-189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_1-2_16